

Par patēriņa cenām 2021.gada oktobrī

Cenu pieaugums šogad oktobrī straujāks nekā tas raksturīgs šim mēnesim

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem šī gada oktobrī, salīdzinot ar septembri, patēriņa cenu līmenis pieauga par 1,1%. Precēm tas pieauga par 1,4%, bet pakalpojumiem – par 0,3 procentiem.

Oktobrim ir raksturīgs cenu kāpums, kas galvenokārt ir saistīts ar sezonāliem faktoriem. Iepriekšējos gados oktobrī patēriņa cenu līmenis palielinājās par 0,4-0,8%, bet šogad cenu pārmaiņas oktobrī bija straujākās šajā mēnesī kopš 2008.gada. To galvenokārt ietekmēja cenu pieaugums energoresursiem.

Lielākā palielinošā ietekme oktobrī bija cenu kāpumam degvielai. Latvijā degvielas cenas oktobrī mēneša laikā pieauga par 8,9% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,5 procentpunktiem. Augsto cenu degvielai turpina ietekmēt straujais pasaules naftas cenu kāpums. Pēc neliela krituma augustā, septembrī un oktobrī pasaules naftas cenām atkal bija vērojams straujš kāpums. Oktobrī vidēji mēneša laikā naftas cena pieauga par 11,6%, mēneša beigās Brent naftas cenai sasniedzot augstāko līmeni kopš 2014.gada oktobra – 86 USD par barelu. Naftas cenu kāpumu ietekmēja OPEC+ lēmums nemainīt plānoto mēreno ieguves apjoma palielināšanu, turpinot ierobežotas naftas piegādes, neskatoties uz augsto naftas cenu pēdējos mēnešos un pieprasījuma kāpumu.

Oktobrī turpinājās arī cenu pieaugums elektroenerģijai – par 4,9%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Cenu kāpumu elektroenerģijai galvenokārt ietekmēja cenu pieaugums dabasgāzei un patēriņa kāpums.

Lielā palielinošā ietekme oktobrī bija cenu pieaugumam pārtikai, bet tas bija lēnāks, nekā raksturīgs šim mēnesim. Mēneša laikā pārtikas preču cenas pieauga par 0,6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Lielākā palielinošā ietekme bija cenu kāpumam piena produktiem, olām, svaigiem dārzeņiem un maizei, savukārt lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam cūkgaļai un svaigiem augļiem. Jāatzīmē, ka pasaules pārtikas cenām oktobrī turpinājās kāpums un tās bija sasniegušas augstāko līmeni kopš 2011.gada jūlija. Oktobrī, salīdzinot ar septembri, tās pieauga par 3,9%, cenām pieaugot visās galvenajās pārtikas grupās. Pēdējos mēnešos pieaugumu galvenokārt noteica augu eļļu un labības cenu kāpums pasaulē, ko ietekmēja samazināta raža lielākajās eksportētājvalstīs un straujš importa pieprasījuma kāpums.

Pakalpojumiem cenas oktobrī pieauga par 0,3%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Lielākā palielinošā ietekme bija vērojama cenu kāpumam ambulatoriem un ēdināšanas pakalpojumiem, personisko transportlīdzekļu apkopei un remontam, savukārt lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam izmitināšanas, atpūtas un kultūras pakalpojumiem.

Lielākā pazeminošā ietekme oktobrī bija mēnesim neraksturīgs cenu kritums apģērbiem un apaviem zemā pieprasījuma un Covid-19 izplatību ierobežojošo pasākumu dēļ. To noteica cenu kritums apaviem par 9%, kas bija straujākais cenu kritums apaviem oktobrī kopš 1998.gada. Kopumā cenas apģērbiem un apaviem samazinājās par 1,3%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,1 procentpunktu.

2021.gada oktobrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada oktobri, patēriņa cenas pieauga par 6%. Gada vidējā inflācija bija 1,9 procenti.

Šogad vidējā gada inflācija sasniegs 3%. Pandēmijai atkāpjoties un ekonomikai atveseļojoties, patēriņa cenas stabilizēsies. Vienlaikus to joprojām noteiks pasaules cenu svārstības.

